

▷ SZÖVEG ÉS FÉNYKÉP: LŐKI VIKTOR

DEBRECEN ÖSSZES UTCÁJA

Életünkben megtett repülőútjaink pontos számbavétele talán pont olyan kijózanító erővel hathat, mint amikor egy notóriusan faló túlsúlyos elé egyszerre odateszik egy átlagos napján elfogyasztott ételmennyiségét. Egy London–Róma-repülőjárat 234 kg CO₂-t termel utasonként, ami több, mint egyes fekete-afrikai országok 1 főre eső évi CO₂-kibocsátása. Nem csoda, hogy ma már – a környezettudatos utazás jegyében – sokan ajánlják a vonattal, busszal vagy az utasokkal teli autóval való közlekedést. A minimalizmus jegyében én egy másik, radikális alternatívát ajánlanék: ne utazz el! Vagy legalábbis először utazd teljesen körbe a lakóhelyedet! Én pont ezt teszem két éve...

DEBRECEN NEGYEDE

2017. október 23-a és 2019. szeptember 1-je között elkészültem a város negyedének (449 utca) lefotózásával. Ehhez összesen 106-szor mentem ki tematikusan utcafotózásra, ami becslésem szerint legalább 318 órámba, azaz nettó 13,25 napomba került. A séták során összesen 8981 digitális fényképet kattintottam.

 [HTTPS://WWW.INSTAGRAM.COM/STREETSOFDEBRECEN](https://www.instagram.com/streetsofdebrecen)
 [HTTPS://WWW.FACEBOOK.COM/STREETSOFDEBRECEN](https://www.facebook.com/streetsofdebrecen)

György utca

Manapság már szinte mindenhová be van kötve a vezetékes víz, így egyre fogynak a kerti kutak és a porták elé telepített kertvárosi kék kutak. Ez a használaton kívüli kút új minőségében azonban tökéletesen ellátja feladatát: fotózás közben egy cinege repült ki belőle, mely minden bizonnyal ott töltötte az éjszakát, netán tavasszal bele is fészkelte

Soó Rezső utca

Soó Rezső Kossuth-díjas botanikus, a magyar „orchideapápa” már 26 évesen tanszékvezető lett a Debreceni Egyetem Növénytan Tanszékén. Különleges életpályája során vegetációtörténettel, rendszertannal és természetvédelemmel foglalkozott, de gyűjtött bélyegektől kezdve ex libriseket, kisgrafikákat és mindenféle egyéb műkincset is. Debrecenben 1983-ban nevezték el utcát a professzorról, és bár vadon élő orchideával nem tudtam megemlékezni róla, azért egy cserepes orchideát elvittünk az utcájára

Petőfi tér

Dominik legalább 60 méter magasan lakik, Debrecen legmagasabb lakóházának 19. emeletén. Egyszer én is ott voltam, mikor lekiabált neki az édesapja, hogy irány felfelé; legalább 1 perc volt, mire megtaláltam a hang forrását a jobb oldali sor legfelső erkélyén. Biztató, hogy a lakáskulcsot vagy a futball-labdát nem szokta ledobni neki apa, ha Dominik fent felejt...

Az utazás fenntarthatatlansága

2004 augusztusa és 2019 decembere között terepi biológusként egyetemi csereprogramok, tudományos kutatóutak és számos nyaralás során 972 napot (nettó 2,66 évet) töltöttem külföldön, eközben 69 repülőutat tettem meg – az, hogy ennek mekkora a CO₂-lábnyoma, inkább maradjon (előttem is) titok, de több, mint amennyi egy fenntartható életre jutna az 1 főre kiszámolt, rendelkezésre álló erőforrások alapján. És még hány jó helyre lehetne elmenni a világban...!

Gyakran szegezték nekem a kérdést a terepmunkák során, hogy miért kellett ide elutazni? Miért nem tudja egy helyi ember megcsinálni ezt a felmérést? Biztos neked kell eljőnnöd sok ezer km-ről, hogy elvégezd a munkát?

Persze, ha valaki csak a saját környezetét tárja fel kutatásai során, kicsiny esélye lesz hatékonyan összevetni megfigyeléseit más vidékek ismereteivel, ám a kritikus hangoknak egyébként igaza is lehet: a turistautak tervezésekor gyakran a távoli vidékek, az egzotikum piszkálja jobban fantáziánkat, de a fő bökkenő, hogy helyi célpontokban egyre kevésbé gondolkodunk. Többek között ezért döntöttem el, hogy bejárom és lefotózom szülővárosom, Debrecen összes utcáját.

Gyakran szegezték nekem a kérdést a terepmunkák során, hogy miért kellett ide elutazni? Miért nem tudja egy helyi ember megcsinálni ezt a felmérést?

Tölgyfa utca

Egy föld alatti garázsos vasos szellőzője, más néven az eklektikus penthouse loft hangulat industriál-romantikájának vizuális reprezentánsa látható Debrecen egyik legforgalmasabb vasútvonalának szomszédságában. A sárga csíkot a közlekedő vonat és a hosszú záródó festette a sínekre

Munkás utca

A Geréby-telep városrész egyike Debrecen számos kertvárosi részének, ahol gyengébb minőségű utak, újrahaznosított elemekből felépülő kertek és örvendetes mennyiségű háziállat mellett ilyen háttáji „street art” gyöngyszemekkel is találkozhatunk

Ispotály utca

Debrecenben egyetlen épület magassága haladja meg a 65 métert, a Petőfi téri 22 emeletes toronyházé (75 méteres). Ebben a lakóházban található a legtöbb lakás egy épületben a városban. Kilencemeletes lakóházakból több tíz áll Debrecen utcáin, melyek zömében az Ispotály, a Libakert, a Vénkert és az Újkert városrészek fölé magasodnak

Helyi apróságokból az egész

Minden utcáról egy kép, de nem szükségszerűen az utcakép – ez lenne a csavar, amivel megterkem kicsit a koncepciót. A csavargásaim során főleg apró részletek megörökítésével töltöm az időmet, már csak azért is, mert Debrecennek rengeteg kertvárosi (értsd: falusi) része van.

A Libakert–Szentlászlófalva–Nagyerdőalja-háromszögben nőttek fel, főleg a Dózsa György, a Faragó és a Laktanya utcán. 4-5 évesen már

Golyó utca

A kertvárosi részeken sokszor egészen szürreális tájkép fogad: elhagyatott szalagfűrészt, üdítóstábla, fáradt olaj és egy kakas mindennek a tetejébe? A debreceni kertek sajátos rendezetlenségében rejlik harmóniát talán Salvador Dalí sem tudná úgy megfesteni, mint az élet

A húszas éveim közepét azzal töltöttem, hogy bejártam Európát és Kis-Ázsiát, most viszont minden apró térrészlet érintésével szóra akarom bírni a várost. Az utcák pedig mesélnek!

Kaszás utca

Az elmúlt két évben számos mívész, kézzel megmunkált, faragott kapura bukkantam. Itt a békés kutya és galambdúc is járt a kapu tetejére

a libakerti benzingózzal együtt szívtam magamba a Viola utca kilencemeletesének és az Úrhajósok terének szocreál hangulatát, később bizalmatlanul szemlélttem sötétben hazafelé a kacsaringós Szentlászlófalván a Sarok utca házainak fekete beugróit meg a Fácánkakas büfé előtt kulturáltan mulató ifjúságot. Utána kamaszként már örömmel ültem be művelődni a Talléros presszó kerthelyiségébe a Laktanya utcán, illetve hallgattam történeteket a 80-as évek nagyerdőaljai zülléséről a Damjanichon. Az elmúlt tizenöt évben az Akadémiaikert és Úrréte határára, a Károli Gáspáron laktam, de 2019 tavaszától már az Ispotály városrészen, az Erzsébet utcán, a Nagyállomás közvetlen közelében.

A húszas éveim közepét azzal töltöttem, hogy bejártam Európát és Kis-Ázsiát, most viszont minden apró térrészlet érintésével szóra akarom bírni a várost. Az utcák pedig – ha kellően türelmesen bánik velük az ember – mesélnek! Különös jelenetek, érdekes párbeszéd, váratlan, ismeretlen helyzetek – csak kint kell lenni, és megtörténik. Fotóztam kakast a Golyó utcán, szabadon legelő csikót a Nagysándor-telepen, megtaláltam az

Mikes Kelemen utca

Ez a sokat látott kóbor macska egy fekete házi cicának udvarolt éppen. Közeledésemre beugrott a téglafalon tátongó lyukba, majd hanyagul felkőnyökölt, és türelmetlenül várta a távozásomat

Alföldön ritka kövi fodorkát a Budai Ézsaiás és a Ruyter utcán, lefotóztam a kelő Nap sugaraiban fürdő kéményből kiáramló füstöt a Poroszlai úton, és láttam kiszállni a kertvárosi kék kútból a cinegét a György utcán. Igaz a közhely, hogy az apróságokban is meg lehet találni a szépséget...

Jelen tempó alapján 2023–2024-re fotózom le az egész várost, és akkor majd kijelenthetem, hogy csináltam egy kortörténeti dokumentumot Debrecenről. Mivel egy ekkora, többéves vállalkozásnál fontos a visszakövetés, minden fényképet pontos helyszínhez kötök és keltezek.

Böszörményi út

Pár év alatt öt különböző, ehető fajhoz tartozó gombát találtam itt: talán a legmeglepőbb a Hortobágyon általánosan elterjedt és gazdagon termő sziki csiperke volt. Az elmúlt években az útszegélyek sózása miatt számos sótűrő növényfaj (pl. magyar sóvirág, dán kanálfű) jelenlétét mutatták már ki útszegélyeken, így vélhetően ez a gombafaj is jobban terem az utak mentén, mint elsőre gondolnánk

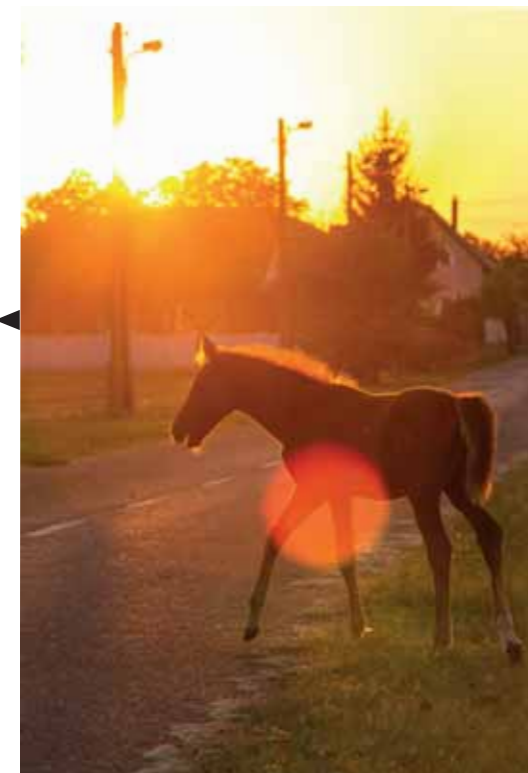
Nyár utca

A városban több helyen fészkel a szürke légykapó (*Muscicapa striata*) is; itt egy földszinti lakás erkélyét választotta magának a kifejezetten forgalmas Malomparktól alig pár száz méterre. Nyaranta a fészküktől pár méterre található páfrányfenyő (*Ginkgo biloba*) helyi védettséget jelző táblájára ülnek ki vadászni, hogy aztán egy-két percenként hordják fiókaiknak a rovarokat

Kunhalom utca

A Nagysándor-telepen még ma is láthatunk szabadon legelő csikókat, de hihetetlen a macskadiverzitás, és a libák-tehenek-kecskék is jelen vannak. Ló vontatta szekérre felpakolt, kézzel kaszált szénával is egyedül itt találkoztam a városban

Áfonya utca

Debrecennek gazdag a gyomflórája, mely bővelkedik melegkedvelő fajokban. A pipacszezomban a kertvárosi részekben színpompás pipacsos és szarkalásbas mezsgyékkel találkozhatunk – a szántóföldekkel szabdalt táj különös romantikájaként

Mindennapos fennforgások

Meglepődve tapasztaltam, hogy a városban több gólyafészek van, mint várna az ember. Legalább annyira örülök ennek, mint a fürdőszobaablakom felett lakó fecskéknek – akik bár erőteljesen szétguanózzák az ablakpárkányomat! És ugyan két éve a város peremén is mászkálok, de csak a közelmúltban találkoztam először tehénnel. Arról már nem is beszélve, hogy a libák már sokkal hamarabb eltűntek az árokszélekről...

Harangi Attila építész diplomamunkájában elkészítette Debrecen címisház-kataszterét: az átépítések miatt mára már csak nagyjából 300 jó állapotú, címis-építészeti jegyeket viselő lakóház lelhető fel – nyitott szemmel figyelem ezeket az utolsó mohikánokat is.

Fotóztam 21 db ősi, „A” betűvel kezdődő rendszámú autósodát a városban – 1990 és 1992 között kapták rendszámablájukat!

Találtam öt különböző, ehető fajhoz tartozó gombát Debrecen egyik viszonylag hosszú útján, a Böszörményi úton: téli fülökét (*Flammulina velutipes*), sziki csiperkét (*Agaricus bernardii*), kései laskagombát (*Pleurotus ostreatus*), gyapjas tintagombát (*Coprinus comatus*) és gyűrűs tuskógombát (*Armillaria mellea*). Talán a legfájdalmasabb a nyárfatuskón növekvő, 3–5 kilónyi laskagomba látványa volt, hiszen belvárosból étkezésre nyilván nem gyűjtöttem gombát...

Volt már ugyan példa acsarkodós veszekedésre is a fotózás miatt, de Debrecen polgárai alkalmanként titkaikat, történeteiket is megosztják velem. A portrékhöz engedélyt kérek, de néha ők is kérnek tőlem dolgokat: egy szombaton, fényes nappal egy örömlány is leszóltott az Erzsébet utcán. Nem utcafotózásról volt szó...

Az átépítések miatt mára már csak nagyjából 300, jó állapotú, címis-építészeti jegyeket viselő lakóház lelhető fel...

Szent Anna utca

Az Apolló mozi már elmúlt 100 éves, de még mindig a belvárosi kulturális intézmények meghatározó eleme. Ez a kép sem digitális manipuláció: a hosszú, 6 másodperces expozíciós idő fele 70, fele pedig 200 mm-es fókusz távolságon készült

Garai utca

Debrecenben 2019-ben a címisházak majd' tizede (kb. 30) áldozatul esett a többemeletes társasházak vagy a Nyugati kiskörút építkezéseinek. Ma a gazdasági érdekek a hagyományosan rendkívül hosszú és jó nagy terekkel rendelkező belvárosi telkek tömbfeltárást kívánják, ám a tradicionális címisházaknak lehetnének új, alternatív felhasználási módjai is (közösségi és kiállítóterek, múzeumok stb.). Így meg lehetne menteni a gazdag építészeti örökséget hordozó házakat

Böszörményi út

A szembántó-kék fényű éjjel-nappali bolt az egyik legforgalmasabb debreceni út mentén a város fontos találkozóponja

FÖLDGÖMB VILÁGLÁTÓ A TRENDFM-EN
CSÜTÖRTÖKÖNKÉNT 16.35-KOR.
A RÁDIÓBAN VENDÉGÜNK A TÉMÁRÓL:
LÖKI VIKTOR

TRENDFM 94.2
GAZDASÁGI RÁDIÓ CSOPORT

KORÁBBI MŰSORAINK MEGHALLGATHATÓK:
WWW.TRENDFM.HU

DEBRECEN UTCÁIRÓL

Debrecennek a 2019-es adatok szerint 1796 élő utcaneve van, összesen 85 városrészében. A legidősebb feljegyzettek a Homok (1395) és a Mester (1466) utcák, ám a Homok utcát idővel átkeresztelték Csapó utcára, és az 1466-os Mester nevű utca is „vándorló nevű” utcává vált, hiszen 1816-ban kapott egy másik nevet, a Kis Mester utcát, ami aztán 1898-tól a mai Bethlen utca...

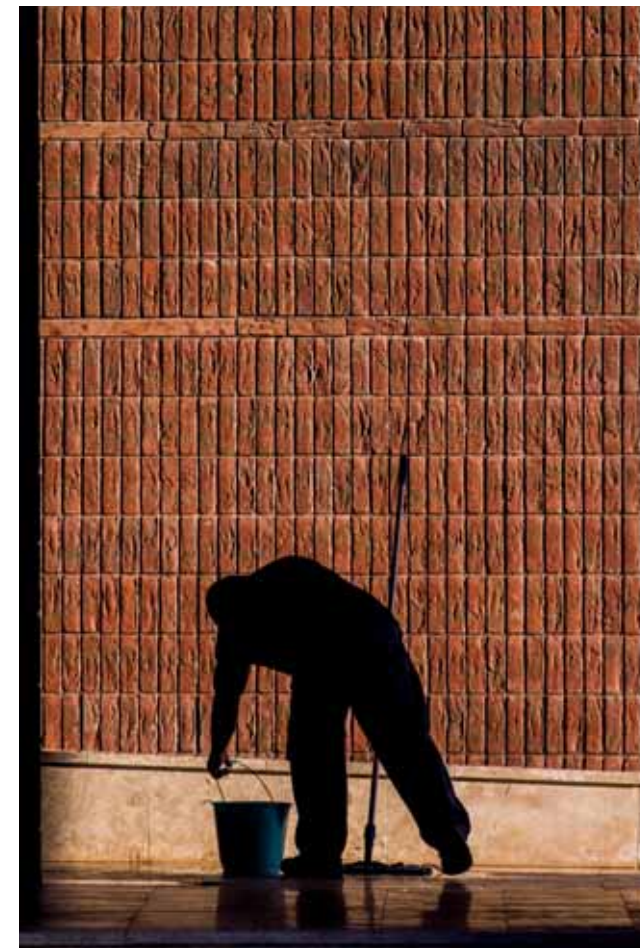
A legidősebb változatlan, élő utcanév a Csapó utcáé, 1458-ból. Az 1547-es Varga utca a Burgundia utcával holtversenyben a második. De a Varga utca az egyetlen debreceni utca, amely a feljegyzések szerint mindig is ezt a nevet viselte, és sem méretében, sem elhelyezkedésében nem változott az elmúlt évszázadokban.

A közterületek típusainak csoportosítása alapján 4 dűlő, 1 fasor, 1 körút, 58 köz, 4 park, 1 parkja, 1 part, 4 sétány, 8 sor, 1 sugárút, 37 tér, 2 tere, 1 udvar, 60 út, 1605 utca, 2 utcája, 1 útja, 5 zug található a városban.

Piac utca

Bár az utcazenészek egyre fogynak Debrecenből, de még ma is van igény az élőzenére. Az ifjú hölgy egy rapid brácsakoncertet adott az egyik félreeső árkád alatt, különös akusztikai körülmények között

Széchenyi utca

A Debreceni Itélőtábla téglái rendhagyó, árnyas hangulatot kölcsönöznek a belváros egy apró, amúgy kifejezetten napos szegletének. A Belváros, Tizenháromváros és Mesterfalva városrészek a legdinamikusabban fejlődőek, látképük azonban – pont ezért – az elmúlt évtizedekben gyökeresen meg is változott

◀ Akadémia utca

Tél az Akadémiakertben, a Debreceni Egyetem Böszörményi úti Campusának tőszomszédságában. Itt áll a város kevés hársfasorának egyike, melyet tavasszal teljesen ellepnek a verőköltő bodobárcok

LÓKI VIKTOR
BIOLÓGUS, A DKI TISZA-KUTATÓ
OSZTÁLY VIZESÉLŐHELYEK
FUNKCIONÁLIS ÖKOLÓGIAI KUTATÓ-
CSOPORTJÁNAK TUDOMÁNYOS
SEGÉDMUNKATÁRSA

Tanulható csodálkozás

Meggyőződésem, hogy a világra való rácsodálkozás és az „éberség” is tanulható. Megfigyelések szerint, ha az ember 66 napon keresztül következetesen csinál (akár megszakításokkal is) valamit, akkor az rutinszerűvé válik. Pont így van az utcák „terepbejárásával” is: az életem fontos részévé vált, és amellett, hogy hasznosat is teszek, már-már meditációs tevékenység is az egyedül vagy társaságban zajló, célszerű városi csavargás.

Csak javasolni tudom mindenkinek, hogy próbáljon turistaprogramokra indulni saját életterében! Forduljon le arra az eddig mindig mellőzött mellékutcára, hiába hosszabb az út, vagy álljon meg a feketerígó előtt, ha szemben énekel egy tuján! Vagy egy tehén- és csikóles után irány egy apró kiskocsmá kávézni abban a településrészben, ahová másképp be sem tennénk a lábunkat! Olyan élményekben lesz részünk, amikre nem is gondolnánk, és észrevétlenül egészen másképp viszonyulunk majd az utazásokhoz, új környezetek megismeréséhez, a saját településünkhöz és az élethez is...